

**Samenvatting 5 minutenpraatje over
KARMOZIJNBES 11 oktober 2012
door Elly Aarts**

Oosterse en Westerse Karmozijnbes:

In Nederland groeien de Westerse Karmozijnbes (*Phytolacca americana*) en de Oosterse Karmozijnbes (*Phytolacca esculenta*).

Inmiddels is er door kruising een andere soort ontstaan (met meer meeldraden dan beide genoemde soorten) (*Phytolacca polyandra*).

Beide zijn overblijvende vast planten die behoren tot de Karmozijnbesfamilie (*Phytolacaceae*).

Van het Grieks “phyto” dat plant betekent.

“lak” wat refereert naar een purperrood pigment uit een harsachtige substantie.

Wij kennen dat als “Schellak” dit is gezuiverde roodbruine gom lak, afkomstig van een bepaald soort schildluis die leeft op de takken van sommige *Ficus* soorten in Zuid- Oost- Azië.

In het Nederlands “Karmozijnbes” wordt verwezen naar de kleur van het sap van de bessen en de kleurstof die men eruit bekwam.

De Oosterse Karmozijnbes is afkomstig uit Oost- en centraal Azië (China).

De tweede wetenschappelijke naam luidde vroeger octandra= octa 8 meeldraden. De bloemtrossen en donkerpaarse bessen staan recht naar boven.

De bessen bestaan uit 8 partjes/ vruchtbeginsels en zijn nog geen cm groot.

De Westerse karmozijnbes is afkomstig uit Noord-Amerika. De tweede wetenschappelijke naam luidde decandra = deca= 10 meeldraden.

“Andra”= mannelijk of meeldraad. De zwartrode, samengegroeide kogelronde bessen hangen in lange trossen naar beneden.

De Plant:

Beide soorten bloeien met witachtige/ rood aanlopende bloemen. De oosterse in juli/ augustus en de westerse van juli tot september.

De uitgebloeide bloemen veranderen vrijwel direct in bessen. Dit alles voltrekt zich op dezelfde aar, vanuit het middelpunt (midden-basis-top). De bloemen worden bevrucht door insecten.

De bessen blijven behouden tot de eerste nachtvorst, daarna verweken de bessen. De bovengrondse delen sterven 's winters af. In onze streken zijn ze niet helemaal winterhard. Lager dan – 10 C verdragen ze niet.

In het voorjaar verschijnen weer jonge scheuten(die wel eens worden verward met de Reuzenbalsemien).

De plant heeft dikke, holle, rood aangelopen stengels. De 10 tot 25 cm lange bladeren zijn langwerpig en gaafrandig. Door het uitgroeien van de oksel tak komen de bloemtrossen tegenover het blad te staan.

De hoofdwortel is dik en gaat erg diep de grond in en is vlezig van aard.

De plant wordt hier 1- 2 m hoog en verdraagt zon tot half schaduw.

Toepassingen:

De Karmozijnbessen en plant zijn giftig toch bezitten ze een groot aantal geneeskrachtige eigenschappen. Eind 18 de eeuw is hij in Europa ingevoerd.

Van oudsher wordt Karmozijnbes o.a. gebruikt ter bestrijding van reuma, astma, dysenterie (een zware vorm van diarree) en aambeien.

De Amerikaanse indianen die leefden in de Oostelijke streken van de VN en in Oost-Azië aten de zeer jonge scheuten in de lente en groeven de wortels op om als medicijn te gebruiken. Met het purper/rode sap van de bessen versierden ze hun kleding, gebruiksvoorwerpen en hun huid.

De eerste Europese immigranten beschreven hun documenten met Karmozijnbes-inkt. Een kwalitatief zeer goede natuurlijke inkt met een duurzame kwaliteit. In de musea kan men de inkt op de bewaarde documenten nog goed lezen.

De grijswitte penwortel blijkt een uitstekend wasmiddel te zijn. De wortels zitten vol met saponinen zeepstoffen.

In Portugal en Frankrijk, werd door malafide wijnverkopers, de kleur van weinig aantrekkelijke wijnen opgewaardeerd met het sap van de Karmozijnbes.

Buiten het feit dat de smaak er niet op vooruitging leidde dit tot een aantal vergiftigingen.

Hebt u last van veel slakken in uw tuin, de plant en bessen hebben meestal een fatale uitwerking op slakken.

Afsluiting:

De Karmozijnbes is een invasieve soort. Een nieuwe Amerikaanse vogelkers?

In het Lindepark in Oisterwijk zie ik in korte tijd vele karmozijnbessen bij komen.

Dit kan gebeuren door de vogels die er verzot op zijn.

Dit onderwerp komt aan bod door Wim Schoenmakers op de volgende Plantenwerkgroep bijeenkomst.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

Phytolacca in bloei met trossen witte bloemen.

Na de bloei beginnen de bessen van midden naar onder en naar boven te verkleuren.

Amerikaanse of westerse karmozijnbes / *Phytolacca americana* met volle bessen die in trossen naar beneden hangen.

Aziatische of oosterse karmozijnbes / *Phytolacca esculenta* met rechtopstaande trossen decoratieve bessen die uit 8 vruchtbeginsels bestaan.

Op de foto kun je zien dat de vogels verzot zijn op de rijpe vruchten.